

Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçerken Göz Önünde Buldukları Ölçütlerin İncelenmesi*

Nihat Topaç,¹ Yavuz Yaman,² Üzeyir Ogurlu³ ve Lütfü İlgar⁴

Abstract: This research was conducted to determine criteria that parents take into account when choosing pre-school institution for their children. The study group was composed of 9 parents whose children attending a preschool. Semi-structured interview prepared by the researchers was used to collect the data. It is a qualitative research and the data was analyzed by descriptive analysis and fishbone diagram and histogram of total quality tools. As a result, when choosing a pre-school institution for their children, parents in the study consider some criteria like reliability, quality of education, teacher training and experience, understanding their children by the staff, the school's physical conditions, to be close to home and workplace, the applied program, the school mission, teachers' communication and behavior, sincerity, personal development training, number of teachers and children in the class, recommendation of old parents

Keywords: preschool education, parents, school choice, expectation.

Özet: Bu araştırma okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumunu seçerken göz önünde buldukları ölçütlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu anaokuluna devam eden çocuğu olan 9 ebeveyn oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi ile toplam kalite araçlarından balık kılıcı diyagramı ve histogram kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya dâhil olan ailelerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumunu seçerken güvenilirlik, eğitim kalitesi, öğretmenin eğitimi ve tecrübesi, personelin çocuktan anlaması, okulun fiziki koşulları, eve ve işyerine yakın olması, uygulanan program, okulun misyonu, öğretmenlerin iletişimi ve davranışları, samimiyet, kişisel gelişim ile ilgili eğitim verilmesi, sınıftaki çocuk ve eğitmen sayısı, eski velilerin okulu tavsiyesi gibi kriterleri göz önünde buldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim, aileler, okul seçimi, beklenti.

* Cyprus New Trends on Global Education Conference (GEC-2012) kapsamında İngilizce özeti yayımlanan bildirimin genişletilmiş biçimidir.

¹ İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, nihattopac@hotmail.com

² İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, yavuzyamanus@gmail.com

³ Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, uzeyirogurlu@gmail.com

⁴ İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, lutfuilgar@hotmail.com

Giriş

Çocuklar soru soran, keşfeden, hayal eden, yaratan, sürekli merak içinde olup merakını giderme ihtiyacı taşıyan bireylerdir. Çocukların merakının doğru şekillerde giderilmesi ve temel ihtiyaçlarının karşılanması onları mutlu kılacaktır. Çocukların mutluluğunun gerçekleştirilebilmesinde okul öncesi eğitim almaları önemli rol oynamaktadır.

Okul öncesi eğitimi kavramı, çocuk gelişimi ile ilgili yapılan çalışmalarla birlikte ortaya çıkmıştır. Pestalozzi'nin 1774 yılında kendi çocuğu üzerinde gerçekleştirdiği gözlemlere dayanarak yaptığı çalışma, çocuk gelişimi ile ilgili ilk bilimsel kayıt olarak kabul edilmektedir (Aral ve diğerleri, 2000).

0-6 yaş çocuklarının gelişimlerini sağlamaya yönelik sistemli, organize ve planlı her türlü eğitim etkinliklerine genel olarak "okul öncesi eğitim" denmektedir. Alışlagelmiş okul öncesi eğitim kavramı yerine son yıllarda "erken çocukluk eğitimi (EÇE)" terimi de kullanılmaya başlanmıştır. Erken çocukluk eğitimi çocuğun yaşaması, büyümesi, gelişmesi ve bakımı ile ilgili olarak yapılacakların bütünü diye tanımlanabilir (Ramazan ve Ural, 2007:12).

Aral ve diğerlerinin (2002) tanımına göre ise okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan bedensel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim sürecidir.

Oktay'a (2005) göre okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilköğretime başlayıncaya kadar olan tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir.

Modern eğitimden postmodern aileye geçişle birlikte okul öncesi eğitim ayrı bir önem kazanmıştır. Okul öncesi eğitim dönemi çocuğun tüm gelişim alanlarının planlı olarak belli bir program dâhilinde desteklendiği dönemdir. Yapılan çalışmalar, 0-6 yaş döneminde çocukların öğrenmelerinin büyük bir kısmını gerçekleştirdiğini; bu yaşların, yaşama uyum sağlayacak temel yeteneklerin kazanıldığı ya da temellerinin atıldığı bir dönem olduğunu göstermektedir (Unutkan, 2005:189).

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri MEB'e (2006) göre, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
- Onları ilköğretime hazırlamak;

- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Oktay (2002), okul öncesi eğitimin evrensel amaçlarının toplumsal, eğitici ve gelişimsel amaçlar olmak üzere üç başlık altında toplandığını belirtmektedir.

Çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması, temel alışkanlıklarının kazandırılması ve yaşama en iyi şekilde hazırlanması, nitelikli okul öncesi eğitimle gerçekleştirilebilir (Zembat, 2005: 25). Bunların yapılabilmesi için gerekli koşulların sağlanması ve okul öncesi eğitimin amaçlarının önemli ölçüde gerçekleştirilmesi gerekir.

Yılmaz'a (2003) göre toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısını oluşturan özellikler eğitim yoluyla kazandırılır. Nitelikli, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip bireylerin yetiştirilmesi için eğitime küçük yaşlarda başlanmasının gerekliliği bir gerçektir. Çocuğun öğrenmesinin en yoğun olduğu, temel alışkanlıkların kazanıldığı ve zihinsel yeteneklerinin hızla gelişip biçimlendiği dönem 0-72 ay arasındadır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kesinlikle verilmesi gereken bir süreçtir.

Zembat (2001), okul öncesi dönemin, çocuğun gelişiminin farklı yönlerinin birbirleriyle ilişkisinin en fazla olduğu dönem olduğunu, bu açıdan çocuğun ileriki hayatını etkileyen önemli bir süreç olduğunu, okul öncesi dönemde çocuğun öğrenmelerinin, sonraki yaşlardaki öğrenmelerinin temelini oluşturduğunu, ailenin çocuğun eğitiminde yer alması gerektiğini, bunun eğitimin sürekliliğini sağladığını, çocuğun kazandığı davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte onun olumlu bir kişilik geliştirmesini, kendi kendine yetmesini ve doğru kararlar vermesini sağladığını, bu dönemin kişilik yapısını, tutum, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını oluşturması açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

Arı (2003) ise okul öncesi eğitimin önemini “çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra sosyal ve duygusal yaşamını da biçimlendirecek güçtedir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken okul öncesi eğitim hizmeti, tüm eğitim sisteminin en can alıcı basamağıdır” sözleriyle ifade etmektedir.

Bu dönem eğitiminde en etkili kurum aile olmakla birlikte yakın çevre, okul öncesi eğitim kurumları, kitle iletişim araçları da ailenin eğitim çabalarına destek olabilirler (Oktay, 2005:11). Dolayısıyla aile, okul öncesi eğitimde kendi rolünün önemini farkında olmalıdır.

Okul öncesi eğitimde aileden sonra öğretmenin rolü çok önemlidir. Bu bağlamda Zembat (2005) okul öncesi öğretmenin gruplardaki çocukların en yakını olup okulun eğitim

ve öğretiminden sorumlu olduğunu, bir okul öncesi eğitim kurumunda malzeme ve program kadar, hatta daha önemli bir öğe olduğunu ifade etmektedir.

Okul öncesi öğretmeni olmak eğitimciye birçok sorumluluk yüklemektedir. Çünkü öğretmenin birlikte olduğu çocuk grubu, henüz bağımsızlığını kazanmamış, bir yetişkine muhtaç, ailesinden ve evinden uzak uzak olduğu anda birlikte olduğu kişidir. Çocuğun beklentileri, ihtiyaçlarının karşılanma düzeyleri de farklılık göstermektedir. Okul öncesi öğretmenin görevini yerine getirirken, çocuğun temel ihtiyaçlarını (sevgi, şefkat, ilgi, beslenme vb.) bilerek önce bu ihtiyaçları karşılaması, çalışmalarını onların gelişim düzeyini dikkate alarak planlaması önemlidir (Zembat, 2005:31). Okul öncesi öğretmenleri bu beklentileri karşılayabilecek nitelikte yetiştirildiğinden, okul öncesi eğitim kurumunda eğitim almak, çocuklara avantaj sağlamaktadır.

Öğretmenlerin taşınması gereken nitelikler Erden (1998) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır.

- Hoşgörülü ve sabırlı olma,
- Açık görüşlü, esnek ve uyarlayıcı olma,
- Sevecen, anlayışlı ve esprili olma,
- Yüksek başarı beklentisi içinde olma,
- Cesaretlendirici ve destekleyici olma (Akt. Gürkan, 2005:68).

Demirel (1999) ise öğretmenin sahip olması gereken temel nitelikleri coşku, içtenlik, güvenilirlik, yüksek başarı beklentisi içinde olma, destekleme, işbirliklik, esneklik ve bilgililik olarak sıralamaktadır (Akt. Gürkan, 2005:68).

Okul öncesi dönem eğitiminde eğitim gelişigüzel verilmemelidir. Belirli bir plan ve program çerçevesinde sürdürülmelidir. İyi bir eğitim programının özelliklerini Zembat (2005) şu şekilde sıralamıştır:

- İşlevsel olmalıdır.
- Esnek olmalıdır.
- Devletin ve toplumun görüş ve isteklerine uygun olmalıdır.
- Uygulayıcılara yardımcı olmalıdır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanacak olan iyi programın sağlayacağı yararları Zembat (2005) şu şekilde ifade etmektedir:

- Eğitim faaliyetlerine yön verir.
- Aynı eğitim basamağındaki okullarda, eğitimin aynı amaçlar ve çerçevesinde hemen hemen aynı yönde gerçekleşmesini sağlar.

- Eğitimde verimi artırır.
- Mesleğe yeni başlayan öğretmenlere rehberlik eder.

Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel ortam ve donanım da önemlidir. Ramazan (2005), okul binalarının tek katlı tercih edilmesini, bunun güvenlik ve açık havaya çıkma rahatlığı sağladığını belirtmektedir. Ayrıca iç mekanın düzenlenirken sınıfların, sınıflardaki köşelerin, oyun odalarının dinlenme odalarının, yemek odalarının, mutfağın, tuvaletin, öğretmen odasının, veli görüşme odasının belirli bir düzen ve eğitimi kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir.

Amaç ve Önem

“Okul öncesi eğitim ve aile” günümüzde birlikte düşünülmektedir. Ailelerin okul öncesi eğitim çağındaki çocuklarının eğitimleriyle ilgilenmeleri, eğitimlerine katkıda bulunmaları artık sadece çocuğun gelişimine bir katkı olarak değil, ailenin gelişimine de katkı olarak anlaşılmaktadır (Ural, 2005:373-374). Okul öncesi eğitim ile ilgili literatürde ailenin okul öncesi dönemin en kritik ve en önemli kurumu olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda ailelerin okul öncesi eğitimin önemini farkında olmaları ve çocuklarına eğitim aldıracakları okul öncesi eğitim kurumunu seçerken nelere dikkat etmeleri gerektiğini bilmeleri son derece önemlidir. Bu araştırmanın amacı; okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin okul öncesi eğitim kurumunu seçerken dikkat ettikleri ölçütlerin belirlenmesidir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel çalışma yapılmıştır. Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik betimsel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olan anaokullarında çocuğu olan 9 anne - baba ile yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi soruları ile bir açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin

önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Veri toplama aracındaki açık uçlu soru; “Çocuğunuzu göndereceğiniz okul öncesi eğitim kurumunu belirlerken göz önünde bulundurduğunuz ölçütler nelerdir?” şeklindedir. Verilerin toplanması için, hazırlanan form, belirlenen ailelere dağıtılmış ve içtenlikle cevaplamaları istenmiştir. Aileler veri toplama aracını daha sonra cevapladıkları için araştırmacı ile görüşme durumu gerçekleşmemiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler analiz edilirken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Altunışık ve diğerleri, 2001; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Betimsel analiz sonucunda maddeleştirilerek kategorize edilen veriler, toplam kalite araçlarından sebep-sonuç diyagramı (balık kılıcı) ve histogram kullanılmıştır. Sebep-sonuç diyagramları, belirli bir problemin veya durumun olası nedenlerini belirlemek, ortaya çıkarmak için kullanılır. Grubun problemin içeriğine odaklanmasını ve problem hakkındaki grup bilgisinin ortaya çıkmasını sağlar. Detaylı bir sebep-sonuç diyagramı balık kılıcı şeklindedir. Bu yüzden balık kılıcı diyagramı olarak da adlandırılır (Halis, 2000:140). Histogramlar, bir tür veri toplama aracıdır. Histogram her kategorideki değişken değerlerin frekans dağılımını bir diyagram ile göstermek için kullanılır (Halis, 2000:137). Nitel araştırmalarda geçerliği oluşturmayı sağlayan en önemli özellikler, araştırma alanına yatkınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, gözlemler yoluyla doğrudan ve olayın geçtiği doğal ortam içinde bilgi toplama, uzun süreli bilgi toplama ve elde edilen bilgilerin doğrulanması için alana geri gidebilme ve ek bilgi toplama olanağının olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada, katılımcılardan doğrudan bilgi edinilerek verilerin değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler analiz edildikten sonra velilerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken göz önünde bulundukları ölçütlerle ilgili olarak aşağıda sıralanan

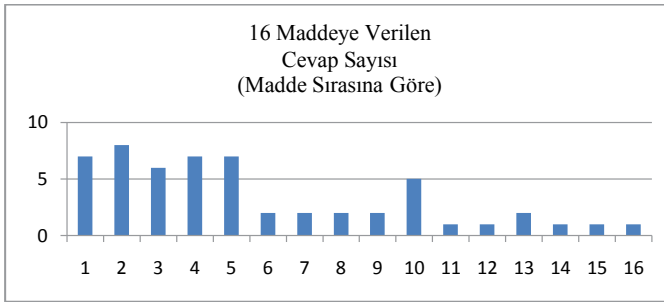
sonuçlar ortaya çıkmıştır. Aileler sorulan soruya birden fazla ölçüt yazmışlardır. Birbirine yakın cümleler maddeleştirilip aynı şekilde kategorize edilerek tablo haline getirilmiştir. Tablolardaki her kategorinin, verilen cevaplar arasında bulunma sayısı yanına yazılmıştır.

Araştırmaya katılan velilerden 7 tanesi anne, 2 tanesi babadır. Velilerin 5 tanesi lisansüstü, 4 tanesi lisans mezunudur. Araştırmaya katılan tüm veliler çalışmaktadır.

Madde No	Madde	Frekans
1	Güvenilirlik	7
2	Eğitim kalitesi	8
3	Öğretmenin eğitimi	6
4	Personelin çocuktan anlaması	7
5	Okulun fiziki koşulları	7
6	Eve yakın olması	2
7	Uygulanan program	2
8	Öğretmenin tecrübesi	2
9	Okulun misyonu	2
10	Öğretmenlerin iletişimi ve davranışları	5
11	Samimiyet	1
12	Kişisel gelişim ile ilgili eğitim verilmesi	1
13	Sınıftaki çocuk sayısı	2
14	Sınıftaki öğretmen sayısı	1
15	Eski velilerin okulu tavsiyesi	1
16	İşyerime yakın olması	1

Tablo 1. Ailelerden Alınan Cevaplardan Elde Edilen Ölçütlerin Frekans Dağılımı

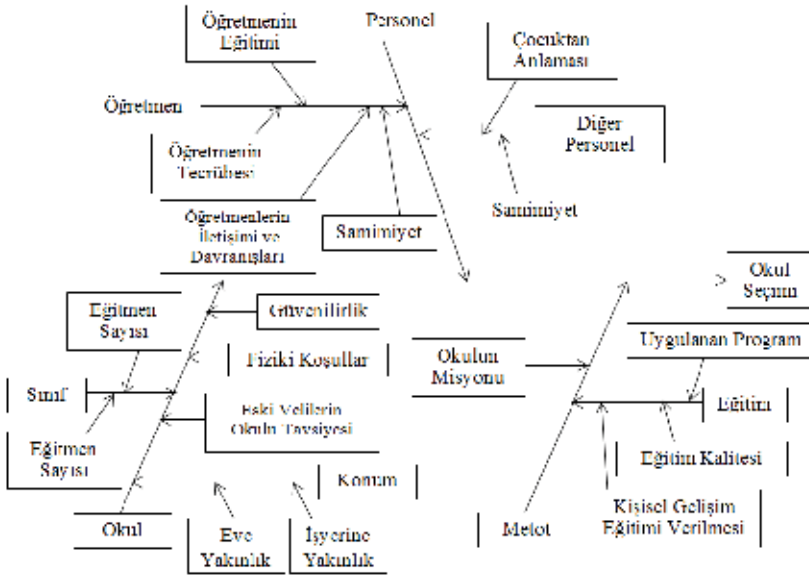
Tablo 1.'de, ailelerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi kurumu seçerken göz önünde bulundurdıkları ölçütlerin kategoriler halinde listesi ve her kategorinin frekansı görülmektedir.

Tablo 2. Ailelerden Alınan Cevaplardan Elde Edilen Ölçütlerin Histogram Grafiği

Tablo 2.'de okul seçiminde göz önünde bulundurulacak ölçütlerin histogram grafiğine dökümü görülmektedir.

Bulgular; okulun güvenilirliği, eğitim kalitesi, öğretmenin eğitimi, personelin çocuktan anlaması, okulun fiziki koşulları gibi ifadelerin çoğunlukla kullanıldığını göstermektedir. Okulun yakın olması, öğretmenin tecrübesi, uygulanan program, öğretmenin iletişimi ve davranışları, okulun misyonu, sınıftaki öğretmen ve çocuk sayısı, samimiyet, eski velilerin tavsiyesi gibi ifadelerin ise daha az veli tarafından dile getirildiği görülmektedir.

Şekil 1. Ailelerden Alınan Cevaplardan Elde Edilen Ölçütlerin Balık Kılıçlı Diyagramı

Şekil 1.'deki balık kılıçlı diyagramında, ailelerden alınan veriler doğrultusunda okul seçimi yaparken göz önünde bulundurulacak üç ana boyut ortaya çıkmıştır. Bu ana boyutlar personel, okul ve metot ana boyutlarıdır. Personel ana boyutu altında toplanan boyutlar öğretmen ve diğer personel boyutlarıdır. Öğretmen boyutunun altındaki başlıklar öğretmenin eğitimi, öğretmenin tecrübesi, öğretmenlerin iletişimi ve davranışları, samimiyet başlıklarıdır. Diğer personel boyutunun altındaki başlıklar ise personelin çocuktan anlaması ve samimiyet başlıklarıdır. Okul ana boyutunun altında toplanan boyutlar sınıf, konum, fiziki koşullar, güvenilirlik ve eski velilerin tavsiyesi boyutlarıdır. Sınıf boyutunun altındaki başlıklar

sınıftaki çocuk sayısı ve öğretmen sayısı başlıklarıdır. Konum boyutunun altındaki başlıklar ise eve yakınlık ve işyerine yakınlık başlıklarıdır. Metot ana boyutunun altında toplanan boyutlar okulun misyonu ve eğitim boyutlarıdır. Eğitim boyutunun altında toplanan başlıklar eğitim kalitesi, uygulanan program ve kişisel gelişim eğitimi verilmesi başlıklarıdır.

Kategorilerdeki maddelere göre bazı velilerden alıntılara yer verilmiştir. Güvenilirliğe önem verdiği yönünde görüş bildiren ebeveynlerden bazılarının sözleri şu şekildedir (“A” harfi ile kodlananlar anneleri, “B” harfi ile kodlananlar ise babaları ifade etmektedir):

A1: “Çocuğumu bıraktığım yerin güvenli bir yer olması benim için en önemli özelliklerin başında gelir.”

A2: “Kızımı okula bırakırken kafamın rahat olması ve aklımın orada kalmaması gerekir.”

B1: “Medyada çocukların başına gelenleri görünce, öncelikli olarak güvenilir bir kurum olmasına dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

A3: “Önce güven... Kurumun bana bu izlenimi vermesi çocuğumu teslim etmem için olmazsa olmazdır. Biraz araştırılırsa bunlar öğrenilebilir.”

Eğitim kalitesine önem verdiğini belirten ebeveynlerden bazıları ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

A5: “Çocuğumun gelecekteki eğitim hayatında başarılı olabilmesi için iyi bir anaokulu eğitimi alması gerektiğini düşünüyorum.”

B1: “Kurumun güvenilir olması kadar verdiği eğitimin kalitesi de benim için önemlidir.”

B2: “Eğitimin niteliği tercih sebeplerimin arasındadır. Sadece bakım için okula göndermem. Zaten sadece bakım düşünseydim babaannesinde daha iyi bakan olmazdı.”

Öğretmenin eğitimine önem verdiği yönünde görüş bildiren ebeveynlerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

A1: “Eğitim kalitesini öğretmenin kalitesi, yani öğretmenin eğitim durumu etkiler. Bu yüzden öğretmenin nasıl bir eğitim aldığı ve bunun yanında deneyimi önemlidir.”

A5: “Çocuğumu teslim edeceğim öğretmenin eğitimi ve iletişimi fikrimi son derece etkiler. Okuldan önce öğretmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Bunun yanında öğretmen dışındaki, ne bileyim, bakıcı teyzeler falan da çocukta anlamalıdır. Kısaca personelin kalitesi diyebiliriz.”

Okulun fiziki koşullarına önem verdiğini söyleyen ebeveynlerden bazıları ise görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

A2: “Güvenli olmasıyla birlikte şu da önemlidir. Okulun özellikleri... Mesela tek katlı olması... Bunlar küçücük çocuk. İlkokulda bile üst katlara küçük çocuklar için sınıf açılması yanlış bence. Anaokullarında da bu şekilde olmamalı, yani tek katlı olmalı.”

A4: “Binası falan önemli bence. Yeni mi, eski mi, bahçesi var mı? Çocuklar şehir içinde zaten doğayla temas edemiyorlar. Bari okulda düzgün bir bahçe olsun ki enerjilerini atabilsinler.”

A6: “Yeğenimin gittiği anaokulunda tuvaletler ve lavabolar büyük insanlara göre yapılmıştı. Ben de buna dikkat edeceğimi ta o zaman kafaya koymuştum.”

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumunu belirlerken göz önündeki ölçütlerin araştırıldığı bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, anne ve babaların okul seçimi yaparken dikkat ettikleri ölçütlerin, literatürde bahsedilen özelliklerle paralel olduğu görülmektedir.

Okulun fiziki koşulları ile ilgili olarak Oktay (2000), binanın tercihen tek kat üzerinde geniş bir alana yayılmış ya da en fazla iki kat olarak planlanması ve büyüklüğünün çocuk sayısı ile orantılı olması gerektiğini söylemektedir. MEB Okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliğinde (2004) ise “Bir gruptaki çocuk sayısının 10’dan az, 20’den fazla olmaması esastır. Çocuk sayısı fazla olduğu takdirde ikinci grup oluşturulur. Ancak, her bir grubun azamî çocuk sayısı dolmadan yeni grup oluşturulamaz. Tek ana sınıflarında ve uygulama sınıflarında ise sınıf kapasitesi dikkate alınarak çocuk sayısı 25’e kadar çıkarılabilir” ifadesi yer almaktadır. Ramazan (2005) okulun fiziki ortamının, o okulda okuyan çocukların çevrelerine karşı daha duyarlı ve çevrelerindeki güzellikleri yaratan insanlar olarak yetiştirilmesi için uygun planlanmasının son derece önemli olduğunu belirtmektedir. Araştırmaya katılan velilerin vermiş oldukları cevaplardaki sınıf mevcudu, okulun fiziki koşulları ile ilgili beklentileri bu bilgilerle örtüşmektedir.

Ailelerin öğretmen ve diğer personelle ilgili vermiş oldukları cevaplar da literatür ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda Gözütok (1998) öğretmenlerin ile mesleki ve etik sanatlara uyumlu, kendine yetme yeterliliğine sahip, analitik ve yansıtıcı stratejiler geliştiren, öğretilecek konuda üst düzey bilgi sahibi, üst düzeyde okur-yazarlık ve matematik bilgisine

sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Gürkan (2005) ise öğretmenlerin iyimser, coşkulu, içten, esprili, güvenilir, saygılı olmaları ve velilerle iyi iletişim kurmaları gerektiğini söylemektedir. Araştırmaya katılan veliler, öğretmenin eğitimi, tecrübesi, güvenilirliği, iletişimi ve davranışları gibi cevaplarla literatür doğrultusunda cevap vermişlerdir.

Oktay (2000); çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları, bireysel farklılıkları, çevre faktörleri dikkate alınarak onların çok yönlü gelişimini destekleyen, esnek, okul-aile işbirliği temelli, sadece tek bir gelişim teorisinden yola çıkarak değil, çocuğun gelişimini farklı yönleri ile anlamamıza yardım edecek çeşitli teorilerden yararlanılarak oluşturulmuş, eklettik ve çok yönlü programlarla çağdaş toplumun gelecek nesillerini yetiştirmek yönünde daha başarılı olunabileceğini ifade etmektedir. Ailelerin okul seçimi yaparken, bu tip hassasiyet ve kaygılar nedeniyle, eğitim kalitesi, uygulanan program, kişisel gelişim eğitimi, okulun misyonu hakkında bilgi sahibi olmak ve beklentilerini karşılama eğilimi içinde oldukları söylenebilir.

Araştırma kapsamında literatür taraması aşamasında, bu araştırmanın amacı ile paralel amaca sahip olarak Sevinç (2006) tarafından yapılan “Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocukların Annelerinin Okuldan Beklentileri” isimli çalışmaya rastlanmıştır. Söz konusu araştırmanın bulguları arasında yer alan sınıftaki çocuk sayısının önemi ve başkalarından alınan olumlu referansların olması gibi ifadeler bu araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Aynı çalışmada anaokulunda eğitimin kaliteli olması, çocuğun duyu ve heyecanını paylaşabilmesi gibi bulgular da elde edilmiştir. Bu bulgular da bu araştırmanın eğitimin kalitesi, öğretmenlerin iletişimi, personelin çocuktan anlaması, samimiyet gibi bulgular ile paralellik göstermektedir.

Bu ve benzer araştırmaların amacı kapsamında yapılacak araştırmaların, okul öncesi eğitimi iyileştirmeyi destekleyeceği düşünülmektedir. Benzer araştırmaların sayısının artması alana katkı sağlayacağından bu amaca yönelik çalışmaların başka araştırmacılar tarafından da yapılması önerilmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesi yükseltilmelidir. Bunun için kurumların bakım değil eğitim amacı taşıması gerekmektedir. Öğretmenlerin eğitimlerinin yüksek düzeyde olması, personele hizmet içi eğitim verilmesi, eğitim programlarının uzman kişilerce oluşturulması, bağımsız anaokullarının sayısının artırılması, ailelerin okulöncesi eğitim kalitesi hakkında bilgilendirilip aile katılımının artırılması, okul içi ve okul dışı iletişiminin güçlendirilmesi için çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2001) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Adapazarı: Sakarya kitabevi.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. (2000) *Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aral, N.; Kandır, A. ve Yaşar, M. (2002) *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Gürkan, T. (2005) “Öğretmen Nitelikleri, Görev ve Sorumlulukları,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 61-84. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Halis, M. (2000) *Paradigmadan Uygulamaya Toplam Kalite Yönetimi ve ISO-9000 Kalite Güvence Sistemleri ve ISO-9002 Kalite Belgesi Çalışmaları*, İstanbul: Beta Yayınları.
- MEB (2004) *Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*, Ankara: MEB.
- MEB (2006) *Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)*, Ed. Tanju Gürkan, Gelengül Haktanır, Ankara: MEB.
- Oktay, A. (2000) *Yaşamın Sihirli Yılları*, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Oktay, A. (2005) “Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 11-24. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ramazan, O. (2005) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel Ortam,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 45-60. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ramazan, O. ve Ural, O. (2007) “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü,” *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ed. Servet Özdemir, Hasan Bacanlı, 11-61. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Sevinç, M. (2006) “Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocukların Annelerinin Okuldan Beklentileri,” *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 218-225.
- Unutkan, Ö.P. (2005) “Okul Öncesi Dönemde Sorumluluk Eğitimi,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 189-196. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ural, O. (2005) “Okul öncesi eğitim ve aile katılımı,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 373-382. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Nihat Topaç, Yavuz Yaman, Üzeyir Ogurlu ve Lütfü İlgar

- Yılmaz, N. (2003) “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim,” *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Ed. Müzeyyen Sevinç. 12-17. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Zembat, R. (2001) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Nitelik Açısından İncelenmesi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Zembat, R. (2005) “Okul Öncesi Eğitimde Nitelik,” *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. Ed. Ayla Oktay, Özgül P. Unutkan. 25-44. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.